

In de gezondheidszorg wordt *e-health* nog te weinig toegepast. En dit, terwijl de inzet van nieuwe informatie- en communicatietechnologieën wel kan helpen wachtlijsten te verminderen en bovendien de kwaliteit van de zorg kan verbeteren. In het advies 'E-health in zicht' dat de Raad voor de Volksgezondheid en Zorg (RVZ) dit voorjaar heeft aangeboden aan de Minister van VWS, staan suggesties om *e-health* brede ingang in de Nederlandse gezondheidszorg te doen vinden.

U heeft al enkele dagen last van rode vlekken op uw hand. Het ziet er niet uit en het jeukt ook nog. Tijd om eens langs de dokter te gaan. U gaat achter uw PC zitten en houdt uw hand met de uitslag voor de webcam. In de elektronische spreekkamer beantwoordt u enkele vragen en u drukt op "print". Uit de printer rolt vervolgens de diagnose en het bijbehorende recept voor een zalve tegen de jeuk. Gelukkig niets ernstigs. Dit is niet langer een schets van een verre toekomstdroom, maar eerder van de hedendaagse praktijk. Medische hulp via Internet is dichterbij dan u denkt! Helemaal zonder persoonlijk contact met een zorgverlener kunnen we niet - als we dat al zouden willen. Bloedprikken via e-mail gaat bijvoorbeeld niet zo eenvoudig. Er zijn echter wel toepassingen die bepaalde metingen op afstand verrichten. Zo bestaat er in de VS een 'lifeshirt'. Een vest dat kleine meetinstrumenten bevat. Als de patiënt het aantrekt, meet het vest automatisch de hartslag en ademhaling. De gegevens worden digitaal opgeslagen en verstuurd naar

E-health

Het gebruik van nieuwe informatie- en communicatietechnologie en met name Internettechnologie, om gezondheid en gezondheidszorg te ondersteunen of te verbeteren, aldus de definitie die de RVZ hanteert.

een medisch centrum in de buurt. Op deze manier kan het monitoren van patiënten, dat nu vaak in het ziekenhuis gebeurt, thuis plaats vinden. Een voorbeeld van Nederlandse bodem is 'EyeCheck', een digitale medische netvliescontrole voor mensen met diabetes. De service is ontwikkeld door oogartsen en beeldverwerkingexperts en inmiddels ruim een jaar operationeel (www.eyecheck.nl). Behandelende artsen kunnen patiënten doorsturen naar één van de deelnemende optiekzaken of huisartsenlaboratoria. Hier wordt een optometrisch onderzoek verricht en met een digitale funduscamera foto's gemaakt van het netvlies. De gegevens gaan via een beveiligde internetverbinding naar medisch specialisten en de patiënt haalt de uitslag en/of oproep voor vervolgonderzoek op via de internetsite. Efficiëntere zorg dus. De laagdrempelige en digitale netvliescontrole verhoogt ook de kwaliteit van de diabeteszorg, want via de traditionele procedures wordt slechts de helft van de diabetespatiënten regelmatig gecontroleerd op oogafwijkingen.

Het adviesrapport In haar advies aan het ministerie van VWS heeft de RVZ het gebruik en de mogelijkheden van *e-health* geïnventariseerd. Volgens de RVZ kan *e-health* de kwaliteit van de zorg verbeteren en de efficiëntie verhogen. De Raad doelt hiermee niet alleen op vormen van zelfzorg of 'zorg-op-afstand' zoals het genoemd 'lifeshirt' en 'Eye-Check', maar ook op eenvoudiger toepassingen zoals het gebruik van Internet als communicatiemiddel en informatiebron. Joep de Groot, strategisch consultant in de gezondheidszorg bij The Essence Consulting, heeft het adviesrapport ook gelezen: "Het rapport schetst goed de ontwikkelingen en de kansen van *e-health*.

E-health om de gezondheids

Wat ik mis zijn concrete toepassingen die in Nederland op korte termijn een impuls geven aan het gebruik van *e-health*. Een kans van *e-health* die RVZ noemt is het digitaal uitwisselen van patiëntgegevens tussen zorg-

De cijfers op een rijtje

Uit onderzoek blijkt dat 55 procent van de Nederlanders gebruik maakt van Internet.

Onder deze internetgebruikers:

- zoekt 65-70 % bij gezondheidsproblemen naar informatie via Internet;
- zoeken personen ouder dan 50 jaar vaker (78%) op Internet naar gezondheidsinformatie dan jongeren (62 %);
- is het vertrouwen in de informatie op een website gerelateerd aan het vertrouwen in de achterliggende organisatie. Het meeste vertrouwen heeft de Internetgebruiker in websites van patiëntenorganisaties en artsenorganisaties;
- heeft 75% behoefte aan informatie over verschijnselen/symptomen van een bepaalde ziekte;
- is 70% geïnteresseerd in informatie over de behandeling van een ziekte;
- heeft 70% behoefte aan informatie over wachttijden voor een behandeling.

inzetten zorg te verbeteren

verleners onderling en tussen arts en patiënt. Sommige huisartsen hebben een eigen website voor hun praktijk. Patiënten kunnen via internet zelf een afspraak plannen in de agenda van de arts en een herhalingsrecept of een verwijzing naar een specialist aanvragen. De meerderheid van de telefoontjes naar een artspraktijk heeft betrekking op dit soort administratieve verzoeken. Als deze vragen voortaan via e-mail gesteld worden, blijft de telefoonlijn vrij voor urgente medische vragen. Internet kan op die manier de arts-patiënt relatie verbeteren.

Internet is niet alleen een communicatiemiddel, maar ook een bron van informatie. De Groot: "Zorgverzekeraars evalueren regelmatig de behoefte van hun klanten. Hieruit blijkt dat er veel vraag is naar betrouwbare gezondheidsinformatie. Informatie is er genoeg, maar patiënten kunnen het blijkbaar niet vinden. Internet in com-

binatie met een *call centre* kan in deze behoefte voorzien." Hoe werkt een zwangerschapstest? Lijken mijn klachten op de symptomen van suikerziekte? Eet ik gezond? Is er een wachtlijst voor de operatie die ik moet ondergaan? Antwoorden op deze en vele andere vragen zijn op het web te vinden, maar je moet wel weten waar je moet zoeken.

Een ander belangrijk aspect dat bij deze digitale informatievoorziening een rol speelt is de betrouwbaarheid. De Groot: "Er bestaat wel een gedragscode, Health on the net (HON), opgesteld door een internationaal gezelschap van medisch specialisten. Websites die het HON-logo dragen, zoals Medicinfo.nl, houden zich aan bepaalde principes." TNO heeft ook een keurmerk ontwikkeld: Quality for Medical Information and Communication (QMIC). Dokterdokter.nl is de eerste website die dit keurmerk heeft ontvangen. De website biedt informatie over zelfzorg in de thuissituatie en binnen het vakgebied van de huisarts en is samengesteld door zorgprofessionals. De komende periode zal de website zich ook richten op voorlichting aan patiënten en cliënten in de tweedelijnszorg.

Toegevoegde waarde, mits... Het gebruik van *e-health* kan ertoe bijdragen dat aan het beroep dat patiënten op de zorg doen beter, sneller en meer afgestemd op hun wensen wordt voldaan. Zo kan de gezondheid van patiënten op afstand worden bewaakt, kan op afstand een medische diagnose worden gesteld, kunnen bepaalde behandelingen via het Internet worden gegeven en kunnen artsen via het Internet worden geconsulteerd. Naast bestaande zorgaanbieders, zoals ziekenhuizen, artsen en thuiszorg, zullen nieuwe typen zorgaanbieders *e-health* diensten

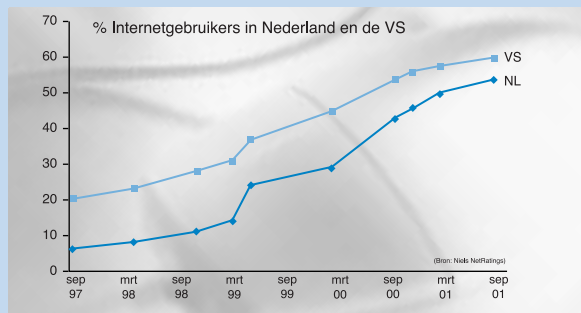
MedischLab.nl biedt een kijkje achter de schermen van een medisch laboratorium. De site richt zich op de patiënt die meer wil weten over het hoe en waarom van medisch laboratoriumonderzoek. De site is een initiatief van Diagned en is ontwikkeld in samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Klinische Chemie (NVKC) en de Samenwerkende Artsenlaboratoria in Nederland (SAN). Met behulp van korte animaties en begeleidende teksten wordt toegelicht hoe het laboratoriumonderzoek bijdraagt aan medisch inzicht in het bestaan, het verloop en de behandeling van ziektebeelden. Bestaat er een test voor suikerziekte? Wat gebeurt er met mijn bloed bij een bloedarmoede test? Kan ik zelf testen of ik zwanger ben? Het antwoord op deze vragen vindt u op www.medischlab.nl.

gaan aanbieden. Bepaalde routinematige taken die artsen of verpleegkundigen nu nog zelf uitvoeren, kunnen deels door ander personeel, door de patiënt zelf of op geautomatiseerde wijze worden verricht. Dit zal de schaarsteproblemen die zich nu in de zorgsector voordoen, kunnen verlichten en wachtlijsten kunnen verminderen. Absolute voorwaarden zijn wel betrouwbaarheid, goede beveiliging van medische gegevens en het gebruik van standaarden die digitale communicatie tussen informatiesystemen mogelijk maken. Aan deze voorwaarden wordt op dit moment nog niet altijd voldoende aandacht besteed. Kwaliteitscertificaten en het invoeren van verplichte standaarden voor digitale gegevensuitwisseling kunnen de opmars van *e-health* verder versterken. ●

Karin van Haren en Marian van Opstal

Bronnen:

- 1 Raad voor de Volksgezondheid en Zorg, 2002, "E-health in zicht", "Inzicht in e-health" en "Internetgebruiker, arts en gezondheidszorg".
- 2 www.tno.health.tno.nl/trust

Onder huisartsen en medisch specialisten:

- vindt 95% het zinvol als via Internet betrouwbare informatie over gezond leven in het algemeen wordt aangeboden;
- vindt 57% het zinvol als patiënten via Internet informatie over het bepalen van een ziekte (zelfdiagnose) kunnen vinden;
- ziet 15% dagelijks één of meer patiënten die gezondheidsinformatie willen bespreken die ze via het Internet gevonden hebben.

Bron: Raad voor de Volksgezondheid en Zorg, 2002, "Internetgebruiker, arts en gezondheidszorg."